

Utgivare

Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU)

Publikationens namn

Yrkeskunskap och pedagogisk verksamhet i yrkesexamen inom transportbranschen

Författare

Veera Hakamäki-Stylman & Paula Kilpeläinen

Utvärderingen gäller yrkesexamen inom transportbranschen, och genom den har utretts hur kompetensen ser ut bland studerande inom yrkesexamen inom transportbranschen i slutskedet av studierna eller strax efter examen. I utvärderingen tog man även fram information om utbildningsanordnarnas pedagogiska verksamhet i yrkesexamen inom transportbranschen. 24 utbildningsanordnare deltog i utvärderingen.

Utvärderingen gjordes åren 2019–2020 när NCU:s nya system för utvärdering av yrkesutbildningar pilottestades. Utvärderingssystemet har utvecklats under flera år genom meta-utvärdering, extern utvärdering och arbetsseminarier för olika berörda grupper, med hänsyn till de förändringar som skett i yrkesutbildningens verksamhetsmiljö. I enlighet med det nya utvärderingssystemet har man i denna utvärdering stärkt de studerandes och arbetslivets roll i att ta fram utvärderingsdata samt i så stor omfattning som möjligt utnyttjat befintliga nationella informationsresurser. Denna utvärdering är den första som gäller en yrkesexamen. Tidigare utvärderingar har endast gällt yrkesinriktade grundexamina.

NCU:s utvärderingar följer principen om utvecklande utvärdering, där man lyfter fram utvärderingsobjektens aktiva deltagande och utvärderingens interaktivitet. Utvärderingsprocessen genomförs så att deltagarna kan utveckla sin verksamhet redan under utvärderingen. Den utvecklande karaktären syns särskilt i den självvärdering som gjordes under samarbete mellan utbildningsanordnarna och arbetslivet, och som gav information om utbildningsanordnarnas pedagogiska verksamhet. De studerande utvärderade också sitt eget kunnande i en självvärdering i slutet av utbildningen. I utvärderingen gjordes också intervjuer med aktörer inom arbetslivet, vars teman anknöt till planering av utbildning på arbetsplatser, inskolning, handledning av studerande och bedömning av yrkesprov samt de studerandes kunskaper. I utvärderingen användes även befintliga informationsresurser, såsom Koski och Amispalaute.

Enligt utvärderingen var utbildningsanordnarnas pedagogiska verksamhet i genomsnitt på nivån under utveckling på skalan saknas-påbörjad-under utveckling-avancerad. Vad den pedagogiska verksamhetens kvalitet beträffar förekommer skillnader mellan utbildningsanordnarna i synnerhet

i fråga om utvecklingen av lärarnas och arbetsplatshandledarnas kompetens samt tilldelningen av resurser för handledning av studerande i utbildning på arbetsplatserna. Utbildningsanordnarna är också i väldigt olika skeden av etableringen av planen för bedömningen av kunnandet som en del av kvalitetskontrollen av bedömningen. Förfarandena och processen kring personliga utvecklingsplaner för kunnandet (PUK) upplevdes i genomsnitt som fungerande, men det fanns fortfarande rum för utveckling i fråga om uppföljningen och uppdateringen av PUK-planer. De flesta var också nöjda med verksamheten kring yrkesprov. Yrkesproven motsvarar kraven på yrkesskicklighet i examensgrunder och en målorienterad och kriteriebaserad bedömning förverkligas väl i bedömningen av yrkesprov. Även de studerandes självvärderingar är etablerade hos majoriteten av anordnarna. Samarbetet mellan utbildningsanordnarna och arbetslivet borde dock intensifieras i planeringen och genomförandet av utbildning på arbetsplatser. Framöver bör man också fästa mer uppmärksamhet vid systematisk kompetensutveckling och uppföljning av denna, eftersom denna funktion är på en nivå saknas hos en del anordnare.

Enligt utvärderingen är de centrala styrkorna i de studerandes kompetens den grundläggande yrkeskunskapen, teoretisk kunskap om arbetarskydd, fordonshantering samt samarbets- och interaktionsfärdigheter. De mest centrala utvecklingsbehoven i fråga om kunskaper gällde greppet om den teoretiska kunskap som utgör grunden för arbetet och tillämpningen av den, tillämpningen av arbetarskyddsfrågor i praktiken samt förmågan att förstå och uppfatta arbetsprocessen som helhet. Utvecklingsbehoven i fråga om generiska kunskaper gäller särskilt digitala färdigheter bland vuxna samt kunskaper som anknyter till arbetsförmåga och välbefinnande.

De studerande var huvudsakligen nöjda med utbildningen inom området och upplevde att de under utbildningen fått kompetens och yrkeskunskap som de kan använda. Enligt utvärderingen förhåller sig arbetsplatserna i huvudsak positivt till studerande och till utbildning på arbetsplatsen, eftersom de studerande ofta ses som framtida arbetskraft. De studerande upplevde att de hade lärt sig mest just på arbetsplatserna.

Utifrån resultaten av utvärderingen ges i rapporten rekommendationer för bland annat utveckling av kompetensen hos arbetsplatshandledare och lärare, intensifiering av samarbetet mellan utbildningsanordnare och arbetslivet kring utbildning på arbetsplatsen samt uppföljning, utvärdering och utveckling av den pedagogiska verksamheten. Utvecklingsbehoven i fråga om de studerandes kunskaper gällde bland annat greppet om och tillämpningen av teoretisk kunskap, arbetarskyddet på den praktiska nivån samt digitala färdigheter bland vuxna.

Nyckelord: yrkesexamen inom transportbranschen, yrkesutbildning, pedagogisk verksamhet, yrkesprov, yrkeskunskap, yrkesområdesspecifik och generisk kunskap